

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.477/2012/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a Kardos, Pető és Törőcsik Társas Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Pető Zsolt ügyvéd) által képviselt felperesnek - a dr. Gally Mihály ügyvéd által képviselt alperes ellen szóbeli végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Gyulai Törvényszék 2012. június hó 27. napján kelt 12.P.20.20.260/2011/13. számú ítélete ellen a felperes részéről 15. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 200 000 (kettőszázezer) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 980 300 (kilencszáznolvenezer-háromszáz) Ft fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

Az alperest néhai **(néhai neve)** és annak házastársához több évtizedes barátság fűzte, egymás szomszédságában laktak a **(település neve, ingatlan címe)** szám alatt. A néhai házastársának betegségére tekintettel a házaspár kb. tíz évvel korábban kertes házba költözött, ennek ellenére az alperes mindvégig segítségükre volt, így karbantartotta, szellőztette korábbi lakásukat, gondoskodott a közüzemi szolgáltatók mérőóráinak leolvasásáról, majd **(néhai férje)** egészségi állapotának további romlására figyelemmel őt rendszeresen szállította orvosi vizsgálatokra, kezelésekre. A néhai rendszeresen italozott, emiatt otthonát nem hagyta el. Életében több ízben utalt arra, hogy vagyont az alperesre kívánja hagyni, miután azonban nem volt időskorú, így még nem látta szükségesnek végrendelet készítését. **(néhai férje)** 2010. január 30. napján bekövetkezett halálát követően az alperes fokozottabb mértékben nyújtott segítséget a néhainak. Az örökös szívdaganataira gyógyszert szedett, egészségi állapota azonban stabilnak volt mondható. Az alperes 2011. június 13. napján a néhait a földön ülve találta, feje véres volt, kezei dagadtak, járni nem tudott. Ugyanaznap az örökösöt a **(kórház neve)**

Kórház Sürgősségi Osztályára szállították. Felvétele időpontjában nevét aláírni már nem volt képes, majd - miután állapota folyamatosan rosszabbodott -, másnap áthelyezték az intenzív osztályra, ahol infúziót kapott. Itt közölte az őt meglátogató alperessel: **"/alperes keresztneve/,** tudod, hogy mindenem a tied". Az alperes ekkor **(közjegyző 1. neve)** békéscsabai közjegyzőtől próbált telefonon tájékoztatást kérni a végrendekezéssel kapcsolatban, aki a szóbeli végrendelet tételét javasolta azzal, hogy a beteg két tanú jelenlétében fejezze ki végakarátát, az orvos pedig a végrendelező személyazonosságát megfelelően igazolja.

A néhai ellátását végző **(főorvos neve)** főorvos az alperes ez irányú kérését a nagy munkateherre tekintettel elutasította, az alperesnek ügyvéd, vagy közjegyző igénybevételét javasolta. Röviddel ezt követően - meggyőződve a néhai állapotának súlyosságáról - a főorvos felvette a beteggel a kapcsolatot, megállapította, hogy a tudata tiszta, a fizikai állapota azonban annyira rossz, hogy a rövidesen bekövetkező halálával reálisan számolni kell. Erre figyelemmel a főorvos, **(ápoló neve)** ápolóval együtt a néhait az intenzív osztályon felkereste, majd megkérdezte, mi a végakarata, aki úgy nyilatkozott, hogy mindenét arra a nőre hagyja, aki őt látogatja, aki ott van vele, illetve a folyosón várakozik rá. A néhai ekkor oxigénmaszkot viselt, beszéde a fulladás miatt nehezen volt érthető, ugyanakkor láthatóan megkönnyebbült, hogy végakarátát kifejezhette. Az örökhagyó 2011. június 15-én a kórházban elhunyt. A szóban tett végintézkedésről a közreműködők - azzal egyező tartalommal - feljegyzést készítettek, amelyet mindkét fent nevezett tanú aláírt.

Az örökhagyó hagyatékát - a **(település neve, ingatlan címe)** szám alatti lakást és garázsingatlant, egy szántó művelési ágú ingatlant, valamint a néhai nevén nyilvántartott lakossági folyószámlán elhelyezett összeget - **(közjegyző 2. neve)** békéscsabai közjegyző a 52014/Ü/978/2011/10. számú hagyatékátadó végzéssel - ideiglenes hatállyal - végrendeleti öröklés jogcímén az alperesnek adta át azzal, hogy a néhai törvényes örököse kizárólag a felperes neve.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a néhai által 2011. június 14. napján tett szóbeli magánvégrendelet érvénytelen, amelyre figyelemmel a hagyatékot a felperesnek kérte átadni törvényes öröklés jogcímén. Vitatta, hogy a szóbeli végrendelet alkotásának a Ptk. 634. § és 635. §-ában részletezett feltételei megvalósultak.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, állította, hogy a szóbeli végrendelet érvényes, a néhai teljes vagyonának örökösévé őt nevezte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 500 000 Ft perköltséget. Határozata indokolásában kiemelte, az örökhagyó a halálát megelőzően halállal fenyegető betegségen nem szenvedett, azonban a hirtelen rosszullétét követően állapotában olyan nagyfokú rosszabbodás következett be, amely életét a halál közvetlen bekövetkezésével fenyegette, majd halála rövid időn belül be is következett. A végrendelet tételénél közreműködő főorvos és ápoló egyaránt megerősítették, hogy a szóbeli végrendelet

kifejezésekor az örökhagyó kritikus állapotban volt, mindez pedig szükségtelenné tette az életét fenyegető rendkívüli helyzet megállapítása érdekében orvosszakértői bizonyítás lefolytatását. A szóbeli végrendelet tanúinak vallomásából megállapította, hogy a néhai írásbeli végrendelet alkotására nem volt képes, röviddel a szóbeli végrendelet megtételét követően lélegeztető gépre került, altatni kellett, így állapota folytán utóbb már szóbeli végrendeletet sem tudott volna alkotni. A betegfelvételi lap igazolta, miszerint az örökhagyó a felvétele időpontjában sem volt képes neve aláírására, állapota a kórházba szállítást követően rendkívül gyorsan romlott. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a szóbeli végrendelet alkotásának a Ptk. 634. §-ában írt feltételeit megvalósultnak ítélte. **(főorvos neve)** és **(ápoló neve)** tanúvallomása alapján kétségtelennak találta, hogy nevezettek szóbeli végrendelet megtételénél működtek közre, ezzel maguk is tisztában voltak. Rámutatott, mindkét tanú együttesen jelen volt az örökhagyó akaratnyilvánításakor, s egyezően nyilatkoztak arról, miszerint a néhai az alperest nevezte meg örököséként. A tanúvallomások közötti jelentéktelen eltéréseknek az idő múlására, és az érintettek nagy munkaterhére tekintettel nem tulajdonított döntő jelentőséget. Minderre figyelemmel a szóbeli végrendeletet a Ptk. 635. § (1) bekezdésében rögzített feltételek teljesülésére figyelemmel érvényesnek tekintette.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen annak megváltoztatása, keresetének helyt adó döntés meghozatala, míg másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezése, új eljárás lefolytatás és új határozat meghozatala iránt. Elsődleges fellebbezésében kiemelte, a tanúvallomásokra - azok ellentmondásosságára figyelemmel - tényállást alapítani nem lehet. Hangsúlyozta, hogy **(főorvos neve)** a hagyatéki eljárás során úgy nyilatkozott, az örökhagyó egyértelműen és kétséget kizáróan közölte, miszerint az a személy legyen az örökös, aki őt látogatja és aki rá kint várakozik. Ezzel szemben a peres eljárás során tett nyilatkozatából kitűnően lényegében érteni sem lehetett a néhai szavait, az oxigénmaszk és a fulladás miatt akaratnyilvánítása nehézségbe ütközött, gyakorlatilag a tanú kérdezett rá arra, hogy az alperesre kívánja-e a házát hagyni. Ekkor a néhai végrendelete lakásra és nem a teljes vagyonára vonatkozott. **(ápoló neve)** hagyatéki eljárás során tett előadása szerint a főorvosnő a beteggel az ő jelenlétében beszélgetett, ekkor az örökhagyó név szerint megjelölve közölte, hogy az alperesre kívánja hagyni a házát, míg a tárgyalás során tett nyilatkozatából kitűnően a néhai előbb a háza, majd utóbb a teljes vagyona örökösévé nevezte az alperest. Kiemelte, a tanúvallomásokból nem állapítható meg egyértelműen, hogy a végrendeleti tanúk tisztában voltak-e azzal, miszerint szóbeli végrendelet tételénél működnek közre. **(ápoló neve)** nyilatkozatából ugyanis az tűnik ki, hogy ő csupán jelen volt a főorvosnő és a néhai között folytatott beszélgetés alkalmával, így a szóbeli végrendelet tanújának annak ellenére sem tekinthető, hogy a végakaratról egyidejűleg készített nyilatkozatot utóbb maga is aláírta (BH1999. 307). Miután **(ápoló neve)** végrendeleti tanúi minősége egyértelműen nem állapítható meg, ez a körülmény már önmagában is a szóbeli végrendelet érvénytelenségét eredményezi. Ellentmondásos emellett álláspontja szerint a végintézkedés megtételének módja is, hiszen **(főorvos neve)** szerint a néhai csak az ő célzatos

kérdésére tett értékelhető nyilatkozatot, ezzel szemben a másik tanú a nyilatkozattételi nehézségekről nem számolt be. Ebből következően nem állapítható meg, hogy az örökhangyó a végakarátát teljes terjedelmében, szóban, a két tanú együttes jelenlétében adta elő, így a szóbeli végrendelet további érvényességi kelléke hiányzik. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a fenti ellentmondásokat ítéletében nem értékelte, nem hívta fel a feleket a bizonyítási indítványaik előterjesztésére, ezért a határozat jogszabálysértő. Másodlagosan kiemelte, a szóbeli végrendelet esetleges érvényessége esetén az kizárólag a néhai lakására vonatkozhat, így törvénysértő az elsőfokú bíróság megállapítása, miszerint az alperes az egész hagyaték tekintetében örökösnek minősül.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Kifejtette, a végintézkedés tételénél közreműködő tanúk vallomása közötti látszólagos ellentmondásokat az elsőfokú bíróság feloldotta, a felperes ezt érintő hivatkozásai tévesek. Kiemelte, hogy a hagyatéki eljárás során - közel öt hónappal a néhai halála után - a tanúk egyező nyilatkozatot tettek a tekintetben, hogy a néhai rá kívánja hagyni a vagyonát, erről a tanúk feljegyzést is készítettek. Mindkét tanúnak tudomása volt arról, hogy végrendelet tételénél működik közre, a főorvosnő a hosszú idő elteltére és a rá nehezedő nagy munkateherre figyelemmel nyilatkozott némiképpen eltérően a közjegyzői, illetve a bírósági eljárás során. A néhaival azonban az oxigénmaszk ellenére tudott kommunikálni, így a beteg végakarata - miszerint a teljes vagyonát rá (az alperesre) kívánja hagyni - érthető volt számára.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az elsőfokú bíróság a tényállást teljes körűen, a feltárt bizonyítékok okszerű mérlegelése eredményeként állapította meg, az abból levont következtetései, érdemi döntése a jogszabályok helyes alkalmazásán alapul, határozatát helytállóan indokolta, ezért az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. A fellebbezés kapcsán az alábbiakra kíván rámutatni.

A Ptk. 634. §-a a szóbeli végrendelet formájában történő végintézkedés lehetőségét két feltételhez köti. Egyfelől, hogy a végrendelkező az életét fenyegető rendkívüli helyzetben legyen, másfelől pedig, hogy írásbeli magánvégrendeletet egyáltalán ne, avagy csak jelentékeny nehézséggel tehessen. E két feltételnek - összhangban a PK. 88. számú állásfoglalás a) pontjában foglaltakkal - egyidejűleg és egymás mellett kell fennállnia. Az elsőfokú eljárásban a fenti feltételek együttes megvalósulása bizonyítást nyert - a fellebbezés az ezt érintő elsőfokú ítéleti ténymegállapításokat nem is érintette - így a másodfokú eljárásban az képezte a vizsgálat tárgyát, hogy a szóbeli végrendelet megfelelt-e a Ptk. 635. § (1) bekezdésében részletezett alaki követelményeknek. Eszerint a szóbeli végrendelet akkor érvényes, ha a végrendelkező két tanú együttes jelenlétében, a tanúk által értett nyelven végakarátát egész terjedelmében szóval előadja, és ez alkalommal kijelenti, hogy szóbeli nyilatkozata az ő végrendelete.

Az ítélet tábla a perbeli végrendelet alaki kellékeit illetően nem látta megalapozottnak a felperes fellebbezésében részletezett, a bizonyítékok mérlegelésével összefüggő aggályait. A meghallgatott tanúk nyilatkozatai közötti apró ellentmondások feloldhatók voltak, így módon az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás és az abból levont jogi következtetések helytállóak. A szóbeli végrendelet tétele során kétségtelenül két tanú működött közre, akik érdektelennek, elfogulatlanak tekinthetők és egybehangzó nyilatkozatot tettek a tekintetben, hogy a néhai együttes jelenlétükben nyilvánította ki végakarátát. **(főorvos neve)** ez alkalommal nem orvosként, míg **(ápoló neve)** nem ápolónői minőségben volt jelen. Egyező előadásukból kitűnően mindketten tisztában voltak azzal, hogy végintézkedés tételénél működnek közre, emellett a végakarát tartalmát illetően is egybehangzó vallomást tettek. **(ápoló neve)** tett ugyan olyan tartalmú nyilatkozatot, miszerint a főorvosnő és a néhai a jelenlétében "beszélgettek", ez azonban önmagában nem cáfolja, miszerint tudatában volt annak, hogy az örökhagyó szóbeli végrendeletet tesz. A laikus, jogban járatlan tanútól ugyanis nem elvárható, hogy jogi szakkifejezések használatával tegyen tényelőadást, "a beszélgetés" szóhasználat pedig csupán arra utal, hogy a néhai és a főorvosnő között párbeszéd zajlott, ami nem zárja ki, hogy az örökhagyó a végakarátát ennek során kifejezésre juttatta. Szó sincs tehát arról - amire a felperes hivatkozott fellebbezésében -, hogy a más okból, pl. munkavégzés céljából jelenlevő tanú a más személyek között zajló beszélgetést és abban a végakarát kifejezését meghallotta, a perbeli esetben egyértelműen megállapítható, hogy a tanúk kifejezetten abból a célból keresték meg a néhait betegágyánál, hogy előttük és jelenlétükben végrendelkezhessen.

A felperes jelentőséget tulajdonított annak is, hogy az ápolónő meghallgatása során nem tett említést a néhai akadozó, nehezen érthető beszédéről annak ellenére sem, hogy a főorvosnő kifejezetten megemlítette ezt nyilatkozatában. A peradatok kétségtelenül alátámasztják ezt a felperesi állítást, ennek azonban perdöntő jelentősége nincs, miután azt a két tanú következetesen és egybehangzóan adta elő, hogy az örökhagyó együttes jelenlétükben több ízben is kifejezte szándékát, miszerint vagyonát az alperesre kívánja hagyni, így közömbös, hogy akaratát csupán nehézségek árán tudta kifejezésre juttatni, avagy azt akadálytalanul tehetette meg. A tanúvallomásokból és a periratok között elfekvő zárójelentésekből megállapítható, hogy a néhai egészségi állapota rohamosan romlott, légzési nehézségei miatt gondolatait nehezen tudta megfogalmazni, ilyen körülmények között nem elvárható, hogy összefüggő, kerek mondatokat alkosson, mondanivalóját megszakítások nélkül adja elő. Lényeges, hogy a Ptk. 365. § (1) bekezdése sem fogalmaz meg ilyen szigorú követelményeket, elegendőnek tartja, ha a végrendelkező által előadottakból a nyilatkozat végintézkedés jellege kitűnik, illetve, ha akaratát egész terjedelmében szóval előadja, azaz az előadásmód a végintézkedés érvényességének megítélése szempontjából nem releváns. Az "egész terjedelemben" kitétel pedig azt jelenti, miszerint kizárólag az tekinthető - nem több, és nem kevesebb - a végrendelkező végakarátának, amit szóban kifejezésre juttat, azaz rendelkezhet teljes vagyonáról, avagy csupán egyes vagyontárgyakról, és az a személy - és csakis az - a szóbeli

végrendelet örököse, akit az örökhagyó örökösévé nevez. Az egybehangzó tanúvallomásokból kétséget kizáróan megállapítható, hogy a néhai az alperesnek kívánta

vagyonát juttatni, az a nyilatkozata, miszerint mindenét arra a nőre hagyja, aki őt látogatja, és aki rá a folyosón várakozik, az alperest egyértelműen beazonosíthatóvá teszi. Erre figyelemmel annak sincs jelentősége, hogy a néhai örökösét név szerint megjelölte-e, avagy sem, így a tanúvallomások között e tekintetben mutatkozó ellentmondások a per elbírálása szempontjából nem relevánsak.

A felperesi hivatkozás szerint kétséges az is, hogy a néhai a teljes vagyonáról, avagy csak a házas ingatlanáról kívánt rendelkezni. Tény, hogy **(ápoló neve)** tanú előbb azt állította, hogy a néhai a házat kívánta az alperesnek juttatni, majd utóbb nyilatkozatát akként pontosította, hogy a végintézkedés az örökhagyó teljes vagyonára vonatkozott. Az eltérésnek azonban elfogadható magyarázatát adta, nevezetesen, hogy a házat csupán, mint a legjelentősebb vagyontárgyat kívánta kiemelni, de határozottan állította - és nyilatkozata e tekintetben **(főorvos neve)** vallomásaival egyező volt - miszerint az örökhagyó a teljes vagyona örökösévé az alperest nevezte. Az ítélet tábla e tekintetben kiemelt jelentőséget tulajdonított az ügyleti tanúk által közvetlenül a végintézkedés tételét követően készített írásbeli feljegyzésben foglaltaknak, amelyből egyértelműen kitűnik a végintézkedéssel érintett vagyon köre, az örökös személye, egyben alkalmas annak tanúsítására is, hogy a szóbeli végrendelet a Ptk. 635. § (1) bekezdésében részletezett feltételeknek megfelelt. Lényeges, hogy a feljegyzés olyan időpontban készült, amikor a tanúk a történetekre tisztán emlékezhettek, annak rögzítésére éppen azért került sor, hogy a végintézkedés tételének körülményeit, annak tartalmát, esetlegesen hosszú idő elteltét követően is hitelt érdemlően igazolni tuják. Nyilvánvaló, hogy hónapok elteltével az emlékezet halványul, bizonyos részleteket már nem, avagy nem pontosan tud a tanú felidézni, így az a körülmény, hogy a hagyatéki, illetve a bírósági eljárás során tett tanúvallomások egyes részleteket illetően nem mutatnak teljes egyezést, nem járhat azzal a következménnyel, hogy a bíróság a tényállás megállapítása során azokat figyelmen kívül hagyja, avagy az apró ellentmondásoknak túlzott jelentőséget tulajdonítson. Az elsőfokú bíróság eljárása során a már hivatkozott ellentmondásokat tisztázta, a feltárt bizonyítékok mérlegelése során a Pp. 206. §-ában foglalt jogszabályi követelményeknek eleget tett, így érdemi döntésének megváltoztatása nem indokolt. Az elsőfokú bíróság - a felperesi hivatkozással ellentétben - az indokolási kötelezettségének eleget tett és nem állapítható meg emellett olyan eljárási szabálysértés sem, amely az ítélet hatályon kívül helyezését vonná maga után.

A felperes fellebbezése nem vezetett sikerre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes fellebbezési eljárással kapcsolatban felmerült költségei viselésére. A perköltség összegének meghatározása során az ítélet tábla figyelemmel volt arra, hogy a jogvita nem volt bonyolult megítélésű, a perben a bizonyítási kötelezettség a felperest terhelte, az alperesnek csupán a védekezését kellett kifejtenie, ezért az ítélet tábla az alperes javára a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (5) bekezdése

alapján megállapítható ügyvédi munkadíjat a 3. § (6) bekezdése alapján mérsékelte és azt az alperes útiköltség igényére is figyelemmel 200 000 Ft-ban határozta meg.

A felperesi fellebbezés eredménytelenségére tekintettel a fellebbezési pertárgyérték (12 254 265 Ft) alapján feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket az 1990. évi XCIII. tv. 5. § (1) bekezdés a) pontja alapján az állam viseli.

Szeged, 2012. november 7.

Dr. Szeghő Katalin sk.	Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.	Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró